

دایرة المعارف بزرگ طب اسلامی

ج ۱

حروف الف، ب، پ

ایده‌آل طب اسلامی در سده‌های گذشته

مؤلف:

آیة الله مصطفی نورانی

پدیدآورنده: نورانی، مصطفی، ۱۳۰۵ - ۱۳۸۲.
 عنوان و نام پدیدآور: دائرة المعارف بزرگ طب اسلامی / نویسنده: مصطفی نورانی
 مشخصات نشر: قم: اکرام، ۱۳۹۰
 مشخصات ظاهری: ۹ ج.
 شابک دوره: ۱۳۰۰۰۰۰ ریال
 شابک جلد اول:
 ISBN : 978-600-6266-05-3.
 ISBN : 978-600-6266-06-0.
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا، ی. ی. ی.
 یاد داشت: کتابنامه به صورت زیر نویس.
 موضوع: پزشکی اسلامی - دائرة المعارفها.
 موضوع: پزشکی گیاهان داورنی - دائرة المعارفها.
 موضوع: پزشکی سنتی.
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۰، ۲۱، ۹۰، ۳ / ۱۲۸ R
 رده بندی دیویی: ۶۱۰ / ۳
 شماره کتابخانه ملی: ۲۱۵۸۵۳۴

دائرة المعارف بزرگ طب اسلامی ۱

ناشر: انتشارات اکرام
 مؤلف: آية الله مصطفی نورانی رحمته الله
 نوبت چاپ: اول - بهار ۱۳۹۰
 شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه
 صحافی: جوانان ○ چاپ: تکمیل
 شابک دوره: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۶۶-۰۵-۳
 شابک جلد اول: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۶۶-۰۶-۰
 قیمت: دوره نه جلدی ۱۳۰۰۰۰ تومان

دفتر مرکزی: قم، خیابان معلم، معلم ۱۰، فرعی اول سمت راست پلاک ۲۱

تلفن: ۰۲۵۱-۷۷۳۷۷۹۲ و ۷۷۳۷۱۰۲

فروشگاه: قم، خیابان صفائیه، کوچه ۲۴ (ممتاز) پلاک ۶۵

تلفن: ۰۲۵۱-۷۷۳۲۹۹۳ و ۷۷۳۱۲۶۳

همراه: ۰۹۱۲۱۵۱۹۹۲۹

صندوق پستی: ۱۱۴۹=۳۷۱۳۵

فهرست مطالب

۵۱	● فهرست
۱۳	□ پیش گفتار
۱۵	□ مقدمه
۱۷	* کلیاتی درباره سبزیها و گیاهان دارویی
۲۰	* سبزیجات، نشاط و شادی
۲۱	* آداب خوردن میوه‌ها
	● حرف الف
۲۵	* آب
۲۷	* آب باران
۲۸	* آب بسیار سرد (آب یخ)
۲۹	* آب تلخ
۲۹	* آب خاکستر
۳۱	* آب دریا
۳۳	* آب زفتی و قیری
۳۳	* آب کبریتی
۳۳	* آب معدن و فلزات
۳۴	* آب مقطر
۳۶	* آبکامه
۴۱	* آب‌نوس
۴۴	* انواع دیگر آب‌نوس
۴۵	* آراشید
۴۵	* آس (مورد)
۵۰	* آب مقطر آس
۵۱	* آسارون
۵۵	* آس بزی
۵۶	* آس انگور

۶۱	* آفتابگردان
۶۵	* آلبالو
۶۶	* آلو
۷۱	* آمله
۷۹	* آناناس
۸۱	* آنزلیک
۸۱	* آنغوزه
۸۳	* آویشن
۹۰	* تحقیق انواع دیگر آویشن (صعتر)
۹۵	* صعتر رستنی
۹۷	* صعتر کوهی
۹۹	* آهن
۱۰۴	* چرک آهن (خبث الحديد)
۱۰۷	* ابریشم (حریر)
۱۱۲	* ابهل
۱۲۳	* اختر
۱۲۳	* اذراقی
۱۲۸	* اذخر
۱۳۱	* اراک (درخت مسواک)
۱۳۴	* اردک
۱۳۷	* ارغوان
۱۳۷	* ارقان
۱۳۸	* ارقیطون
۱۳۸	* ارگودوس
۱۳۹	* ازگیل
۱۴۱	* اسانس پاچولی
۱۴۱	* اسب
۱۴۴	* اسپرک
۱۴۴	* اسپند
۱۵۰	* اسپیره

۱۵۱	* استبرق
۱۶۱	* استخوان
۱۶۳	* اشترو فانوس
۱۶۳	* استطوخودوس
۱۶۸	* اشفرزه
۱۷۱	* اسفناج
۱۷۶	* آب اسفناج
۱۷۸	* اسفناج رومی
۱۸۳	* اسفنج
۱۸۵	* اشق
۱۹۱	* اشک مو
۱۹۳	* اشنان
۲۰۰	* اشنه
۲۰۳	* اشنه یا گل‌سنگ‌ها
۲۰۷	* افیمون
۲۱۲	* افستین
۲۲۵	* افلنجه
۲۲۷	* افاقیا
۲۳۳	* اقحوان
۲۳۴	* اقلیمیا
۲۳۷	* اکالیتوس
۲۴۰	* اکلیل الجبل
۲۴۱	* ناخنک، اکلیل الملک
۲۴۱	* اکیناشیا
۲۴۲	* الماس
۲۴۴	* املیج
۲۴۴	* انار
۲۵۱	* انار دشتی
۲۵۲	* انبه
۲۵۴	* انجدان

۲۵۸	* انجیر
۲۷۲	* انزروت (کنجده)
۲۷۴	* انگور
۲۸۳	* انگیز
۲۸۳	* اوجن
۲۸۴	* اوز
۲۸۴	* اونوما
۲۸۶	* اهلیج
۲۸۷	* ایدیقون
۲۸۷	* ایرسا
۲۹۱	* ایمارانوطانی

● حرف ب

۲۹۵	* بابا آدم
۳۰۳	* بابونه
۳۱۱	* بابونه رسمی
۳۱۲	* بابونه کبیر
۳۲۳	* بابونه وحشی
۳۲۵	* باد آورد
۳۳۵	* بادام
۳۳۸	* روغن بادام شیرین
۳۵۱	* روغن آراشید
۳۵۳	* بادام زمینی
۳۵۳	* بادام کوهی
۳۵۴	* بادرنجبویه
۳۶۳	* بادروج
۳۶۸	* بادنجان
۳۷۹	* بارهنگ
۳۹۱	* باریجه
۳۹۲	* باقلا

۳۹۷	* باقلای کالابار
۳۹۸	* باکوپا
۳۹۹	* بالبا جوار
۴۰۱	* بالنگو
۴۰۲	* بامیه
۴۰۳	* بان BEN
۴۰۷	* بداغ جنگلی
۴۰۹	* بذر کتان
۴۱۲	* بردی
۴۱۳	* بذر قطونا یا اسپرزه
۴۱۶	* برف
۴۱۷	* برف چینی
۴۱۸	* برگ بو
۴۲۰	* برگ زنبق
۴۲۱	* برنج RICE
۴۲۷	* بُز
۴۲۹	* بُزاق القمر
۴۳۱	* بُزرک کتان
۴۳۷	* بسند
۴۳۹	* بشفایج
۴۴۴	* بُطم اخضر، بنه
۴۴۵	* بُکوری
۴۴۵	* بُگونیا
۴۴۶	* بُلاذر
۴۵۳	* بلسان
۴۵۸	* بلور
۴۵۹	* بلوط OAK TRCE
۴۶۳	* بلبله
۴۶۷	* بنفشه
۴۷۵	* بُنگ

۴۸۵	بوزاکس
۴۸۵	بورق
۴۸۶	بولاغ اوتی، آب تره
۴۹۰	بولدو
۴۹۲	بومادران
۴۹۳	بزنجاسف
۴۹۵	به
۵۰۰	بهارکازنج
۵۰۱	بهمه
۵۰۵	بید
۵۰۷	بیدخشت
۵۰۹	بید ساده
۵۱۳	بید مشک
۵۱۶	بیض
	● حرف پ
۵۱۹	پاخر، حشیشه السعال
۵۲۲	پادزهر
۵۲۴	پادزهر حیوانی
۵۲۷	پامچال
۵۳۲	پای گرگ
۵۳۵	پر
۵۳۷	پرتقال
۵۴۰	پرتوس
۵۴۱	پرستو
۵۴۵	پزسیاوشان
۵۵۲	خون سیاوشان
۵۵۳	پستان حیوانات
۵۵۵	پسته
۵۶۳	پنبه
۵۷۷	پنجه انگشت

۵۸۵	*	پنیر
۵۹۲	*	پنیرک
۵۹۷	*	پوار و تره فرنگی
۵۹۹	*	بودنه
۶۱۳	*	حاشا (پونه وحشی)
۶۱۷	*	پیاز
۶۲۶	*	پیاز موش
۶۳۷	*	پیاز دشتی
۶۴۴	*	پیه
۶۴۷	*	منابع و مآخذ

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

اسلام برای سعادت بشر در دنیا و آخرت، آمده و نیازهای بشر را در هر زمینه تأمین کرده است، از جمله در زمینه روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، اقتصاد، طب، طبیعیات، زیست‌شناسی، ریاضیات و دیگر علوم که ریشه دینی و اسلامی دارند. در مؤسسه مکتب اهل بیت (علیهم‌السلام) برخی از علوم، مورد تحقیق و بررسی قرار گرفته و از آنهاست طب اسلامی، ولی گستردگی کار طب به قدری زیاد بود که نیاز به همکاری برخی افراد بود. جمعی از جمله آقای دکتر فاضل موسوی و آقای سعیدی و بعضی دیگر از طلاب و محصلین در این کار مشغول تطبیق و تصحیح شدند و همان طور که مشاهده می‌فرمائید طب اسلامی با مدارک دینی و علمی در اختیار پژوهندگان محقق قرار می‌گیرد و هر کس به اندازه و سم خود می‌تواند از آن استفاده کند.

در این میان افرادی نیز مانند وزیر کشاورزی و وزیر بهداشت و درمان و آموزش پزشکی و دیگر مردان علمی ما را به ادامه کار ترغیب می نمودند و نامه های تشویقی و ترغیبی به مکتب می رسید که در ضمن مجلّات بعدی آنها نیز چاپ می شود، ولی باید گفت از جهت گستردگی کار و محدود بودن بودجه و مؤنه کار با کندی پیش می رود و

آنچه مقصود بود همه آنها به وقوع نپیوست و آنچه موجود بود ارائه شد و بدین وسیله زمینه تحقیق برای دیگران باز گردید و به همین جهت امید است که جوانان و دانشجویان عزیز نیز این حقایق را در لابراتوارها و آزمایشگاهها مورد تجزیه، تجربه و آزمایش قرار دهند و این گنجینه های علمی که از انبیاء گذشته و امامان و شاگردان آنان بیادگار مانده بازبینی شود و بدین وسیله کمکی به مسلمین و مردم ضعیف عالم شده و از شیرۀ گیاهان که با طبیعت بشر سازگار است استفاده بیشتری شود و از مصرف قرص و کپسول و آمپول شیمیائی که نفع آنها توأم با ضرر است کاسته گردد و در این صورت ناآگاهان در این رشته نیز تنها به جوشانده های گیاهی و تصفیه نشده آنها اکتفاء نکرده و بدون میزان علمی به فروش آنها مبادرت نخواهند کرد بلکه چنانکه تقاضایی از مسئولین مربوطه به عمل آمده در آینده اگر دانشگاه و دانشکده ای در رابطه با طب اسلامی در قم، تهران یا سایر استانها ایجاد شود که در این رابطه آقایان دکتر دیالمه و دکتر صفدرزادگان و دکتر طبهرنی پور و دیگران در جریان کار هستند، می توان این گونه موضوعات را در مراکز خاص مورد تحقیق کامل قرار داد و آنان را که از قدیم و جدید در این رشته کار کرده اند جمع آوری نموده دانش پژوهانی را در این رشته تربیت علمی نمود و از اساتید و اطباء این رشته استفاده کرد و این علم و طالبان و دبستان اندرکاران در آن را به مرحله و منصه ظهور رساند و استقلال کشور و ملت را در امر دارو و درمان فراهم ساخت و از خروج ارز کاست.

مقامات محترم و مسئولین محترم در قم - مؤسسه مکتب اهل بیت (علیهم السلام)

مصطفی نورانی

۱۳۷۳/۱۰/۱